Ten geleide

L. Wouda

Welkom bij het derde nummer van 2020.

We openen dit nummer met een artikel van *Tadros*, over een onderwerp dat al lang op mijn verlanglijstje staat, namelijk de integratie van verschillende perspectieven en methoden in de systeembenadering. Dat er inmiddels een veelvoud aan perspectieven is ontstaan van waaruit naar systemen kan worden gekeken, is enerzijds een verrijking. Anderzijds blijkt dit voor ‘leerlingen’ in de systeemtherapie vaak verwarrend, omdat zij soms door de bomen het bos niet meer zien. Dat geldt nog meer voor de verschillende methodieken, die vaak worden aangeduid met een initiaalwoord; daarvoor hebben de adepten vaak niet alleen eigen effectonderzoek georganiseerd, voor toelating tot de *evidence base*, maar ook eigen opleidingen met eigen diploma’s (soms op verdenking van een commercieel belang). Daarbij wordt vaak vergeten dat de meeste ingrediënten van die methodieken al aanwezig waren in de traditie van de systeembenadering, met als enige verschil dat deze elementen in die ‘nieuwe’ methodieken geprotocolleerd zijn. Tadros onderneemt in ‘Contemporary Family Therapy’ een welkome poging om een aantal perspectieven weer te integreren in één model. Zij koos daarbij voor enkele van de meest relevante perspectieven, hoewel ik het jammer vind dat het communicatief perspectief daarin niet is opgenomen, omdat de door Watzlawick e.a. ontwikkelde concepten blijvende waarde zijn. Niettemin zijn de door Tadros gekozen benaderingen allemaal nog even actueel en onmisbaar voor het dagelijks werk van de systeemtherapeut. Het artikel lijkt mij ook geschikt voor opleidingen, om de uitgangspunten van verschillende perspectieven met elkaar te kunnen contrasteren en meer overzicht te krijgen in het woud van systemische perspectieven. Aan het eind van het artikel heeft de lezer een ‘instapmodel’ in handen waarmee hij of zij veilig de eerste kilometers in de systeemtherapie kan maken.

L. Wouda (✉)
Wassenaar, Nederland
e-mail: plwouda@me.com

Met de introductie van het tweede artikel van *Welch et al.*, uit het 'Journal of Marital and Family Therapy', wil ik aansluiten bij het thema integratie. Het betreft een kwalitatieve analyse van een relatietherapie waarin uitvoerig wordt ingegaan op proceskenmerken die bijdragen aan de emotionele veiligheid die partners ervaren in hun partnerrelatie en therapeutrelatie. En hoewel dit onderzoek ontstaan is in de schoot van de *Emotional Focused Therapy* (EFT) koppel ik dit aan het thema integratie omdat veel van de bestudeerde proceskenmerken thuishoren in de bagage en grondhouding van elke systeemtherapeut, EFT-gediplomeerd of niet. De casus die in het artikel wordt geanalyseerd, is geselecteerd uit een kwantitatief effectonderzoek, een RCT. Een mooie combinatie, die auteurs vaker zouden mogen maken, omdat dit ten goede komt aan de zeggingskracht van beide studies. De redactie beoordeelt nog of het artikel over deze RCT ook voor publicatie in ons tijdschrift in aanmerking komt.

Het derde artikel uit 'Clinical Child Psychology and Psychiatry', van *Byrne et al.*, betreft een onderzoek naar de waarde van een programma voor het verbeteren van het mentaliserend vermogen van ouders van kinderen in de leeftijd van 0–2 jaar die problemen ervaren in de relatie met hun kind en die zelf een belast verleden hebben door ervaringen met verwaarlozing, huiselijk geweld e.d. Het gaat hier in wezen om preventie van hechtingsstoornissen bij kinderen en het programma is dan ook opgesteld vanuit het theoretisch kader van Fonagy et al. Vooralsnog gaat het om een pilotstudie met 16 ouders. De effecten van het programma zijn bescheiden, maar deze zijn met zo'n kleine groep ook moeilijk significant te krijgen. Gezien de grote relevantie van het onderwerp vond de redactie het niettemin waardevol om dit artikel te plaatsen. Uiteraard zou op termijn follow-up onderzoek moeten plaatsvinden naar het werkelijke effect op verwaarlozing en mishandeling. Toch stellen de uitkomsten van dit onderzoek ons voor de vraag of de theoretische uitgangspunten en/of de aanpak met alleen ouders als cliënt – en niet de hier-en-nu interactie tussen kind en ouder als expliciet aandachtsgebied – wel de meest kansrijke insteek is voor preventie van hechtingsstoornissen.

We gaan verder met een ander ouderprogramma, waar *Wetterborg et al.* over schrijven in het tijdschrift 'Journal of Family Psychology'. Dit is een online oudertraining die ontwikkeld is bij het Karolinski Instituut in Stockholm, gericht op ouders van jongeren met milde gedragsproblemen. De training is ontwikkeld op basis van de uitgangspunten van Patterson, die stelt dat antisociaal gedrag bij kinderen sterk gerelateerd is aan een te dwingende opvoeding waarin het ontbreekt aan positieve feedback; een veronderstelling die doet denken aan een artikel uit het vorige nummer, over hoe ouders omgaan met liegen van hun kind. Echter, in dit nieuwe artikel wordt ook de inhoud van het programma – dat hier op zijn effectiviteit wordt onderzocht – heel duidelijk beschreven. Tweede reden voor plaatsing is dat het een online programma betreft en dat online hulp in deze tijd steeds belangrijker is geworden. De resultaten zijn opmerkelijk: er is sprake van een duidelijke afname in het probleemgedrag van de jongeren, terwijl er geen verandering in de opvoedingsstijl van ouders werd gevonden. Het is daarom interessant om nog eens na te lezen hoe dit onderzoek precies is opgezet en uitgevoerd. Maar ook hier bekruipt mij de gedachte dat interveniëren in de interactie tussen ouder en kind

in de behandelkamer waarschijnlijk meer verandering bij ouders teweegbrengt dan enkel een oudertraining van een opvoeddeskundige.

We sluiten dit nummer ook af met een artikel uit het tijdschrift 'Journal of Family Psychology', over nieuwe vormen van seksuele geaardheid: LHBTI. Ook hierin behandelen de auteurs, *Goodman et al.*, de uitkomsten van een online interventie voor ouders, en wel een die gericht is op coping met een niet-heteroseksuele ontwikkeling van hun kind (13–18 jaar). De elementen van de interventie worden goed en uitgebreid beschreven. Het verbaasde me dat de interventie (inclusief afname vragenlijsten) in totaal slechts negentig minuten duurt. De onderzochte groepen zijn groot genoeg voor het aantonen van resultaten, maar die blijken teleurstellend. We hebben dit artikel geplaatst vanwege de actualiteit van het onderwerp en omdat het onderzoek de aftrap kan zijn voor de geleidelijke ontwikkeling van een effectiever programma. Bovendien kunnen de thema's die in het artikel worden beschreven in elke behandeling of preventie terugkomen. Mijn pleidooi zou ook nu weer zijn: betrek de jongeren erbij, want de ouder-kind relatie is voor de meeste ouders veel en veel belangrijker dan datgene wat een professional hen in algemene zin over dit onderwerp vertelt.

Ik wens u veel leesplezier met dit nummer, dat zeker niet overal klinkende onderzoeksresultaten laat zien, maar dat wel relevante aanzetten geeft voor de ontwikkeling van nieuwe interventies en behandelprogramma's op relevante terreinen.

Lot Wouda,
Hoofdredacteur 'Gezinstherapie Wereldwijd'